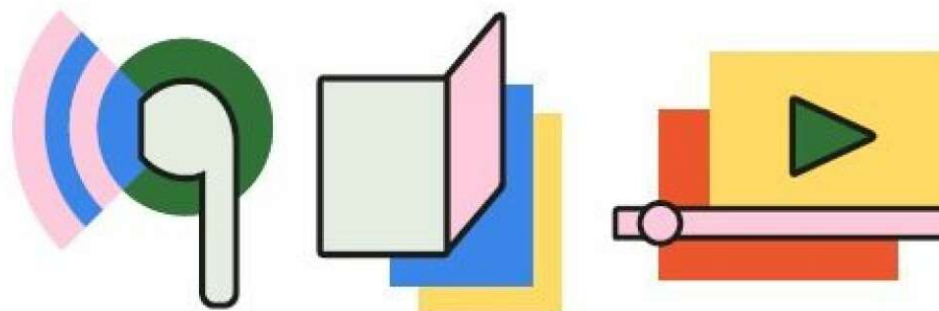

Anmeldelse:

Sammenhængskraft og folkesjæl

Socialdemokraten Jens Joel har skrevet en vigtig debatbog om de udfordringer den samfundsmæssige polarisering giver for folkeskolen og etableringen af et demokratisk fællesskab. Han lægger op til et værdifællesskab, der skal give en større sammenhængskraft i samfundet, og her spiller elevsammensætningen i folkeskolen en vigtig rolle.

Ove Christensen

IDEHISTORIKER & LÆRERUDDANNER

PUBLICERET Onsdag 16. marts 2022 - 08:40 SENEST OPDATERET Onsdag 16. marts 2022 - 13:04

Man kan næsten ikke overvurdere skolens betydning for dannelsen af det enkelte individ. I skoleårene får børn en række erfaringer, som er med til at forme dem og deres forståelse af sig selv og af at høre til i fællesskaber. Skolen danner rammen om en utrolig vigtig del af et barns opvækst.

Dette er naturligvis banalt. Men det er ikke banalt, at børnenes erfaringer har ændret sig i markant i tidens løb. Med forandringer i skolen, forandres også betingelserne for den dannelse, skolen bidrager til. Netop det handler debatbogen 'Fællesskaber' om.

Bogen er skrevet af den socialdemokratiske folketingspolitiker Jens Joel. Han er bekymret for den effekt forskellige former for polariseringer i samfundet har på skolen, og ændringen af de erfaringer børn gør sig. Folkeskolen skal gerne være folkets skole og dermed også afspejle det folk, den er skole for. Men med samfundsudviklingen, så er der en tendens til, at folk klumper sig sammen, så de i større og større grad kun færdes mellem andre, der ligner dem selv - en generel ghettificering, kan man sige.

Og det er et kæmpe problem for det danske samfund, da kendskab til forskellige mennesker med forskellige opvækstvilkår er en grundforudsætning for et velfungerende demokrati. Det er også selve grundlaget for den tillid, det danske samfund er kendt for, da tillid også kommer af, at man har en forståelse for de forskelligheder, der eksisterer i samfundet. Derfor skal skolernes elevsammensætning ideelt set afspejle det omgivende samfund. Det er for Joel selve velfærdssamfundet og demokratiet, der er på spil:

"Tilliden, forståelsen og samhørigheden er fundamentet for det samfund, vi elsker så højt herhjemme. Men det er truet. Der er råd i fundamentet. Vi bor ikke længere i de samme kvarterer. Vi mødes ikke længere i det der før var "folkets skole". I hvert fald ikke i tilstrækkelig grad."

Bogen falder i tre dele, hvoraf den første beskriver de fordele, der er ved en fælles skole med en elevsammensætning, der afspejler samfundet ud fra en række forskellige parametre som eksempel socioøkonomiske faktorer og etnicitet. Anden hedder "Sidste udkald for folkets skole" og beskriver en række af de forfaldsfænomener, Joel mener at kunne konstatere i

Fakta:

Titel: Fællesskaber – når polarisering, privatisering og politiske svigt truer folkets skole og undergraver sammenhængskraften i et af verdens bedste samfund.

Forfatter(e): Jens Joel

Pris: 159,95

Sider: 226

Forlag: Forlaget Riisvangen

ANNONCE:

torneria til inklusion og køn, inddrages i kortlægningen. Og endelig uagør tredje del en mangfoldighed af løsningsforslag, der kan være med til at rette op på polariseringens underminering af den fælles folkeskole.

Joel anvender et væld af statistikker for at dokumentere pointen om en udvikling i skolen, der mere og mere fjerner den som et spejlbillede af samfundet. På det overordnede plan er der to elementer, der fremdrages som hovedårsager til polarisering: skoler med mange elever med anden etnisk herkomst end dansk, og de såkaldt ressourcestærke forældres reaktion på udfordringer i folkeskolen.

I kapitlet "Populært men problematisk – det frie valgs slagside" går Joel i kødet på ideologien om det frie skolevalg, der gør, at forældre altid kan vælge skoler fra, hvis de ikke lever op til forældrenes forventninger til den lokale distriktsskole. Valgfriheden er også med til at underminere forskellige politiske bestræbelser for politisk at tackle udfordringer med skæve elevsammensætning. Hvis en kommune eksempelvis laver skoledistrikter om, så elevsammensætningen bliver mere 'lige', så reagerer de ressourcestærke forældre "kraftigt på selv mindre ændringer i skolens socioøkonomiske sammensætning" og flytter deres børn.

Og hvis de ressourcestærke forældre ikke kan finde en anden folkeskole, hvor eleverne ligner deres egne børn, så vælger de private eller frie skoler. Så både folkeskolen og alternativerne får en stadig mere skæve elevsammensætning. Aller værst ser det ifølge Joel ud der, hvor mange elever med en anden etnisk herkomst end dansk udgør en overvejende del af eleverne. De muslimske privatskoler er en stor anstødssten for Joel, og han finder, at de udgør en reel fare for demokratiet. Dette er også baggrunden for, at Socialdemokratiet har foreslået, at frie skoler med mere end 50% af elever med udenlandsk baggrund ikke skal subsidieres.

Joel vil gerne regulere de private alternativer ved at differentiere koblingsprocenten ud fra en række kriterier, som blandt andet kan være elevsammensætning og villighed til at tage elever med særlige udfordringer. Økonomiske incitamenter kan gøre noget, men er slet ikke nok.

Af løsningsforslag er algoritmemodellen nok den, der virker mest radikalt. Modellen går ud på, at man laver elevsammensætninger i skolen ud fra en algoritme, der sikrer den størst mulige diversitet i et område. Joel mener, at dette godt kan forenes med opretholdelsen af forældrenes frie valg, da forsøg har vist, at ca. 95% vil kunne få opfyldt deres ønske, hvis man anvendte modellen.

Joel er forholdsvis nuanceret i såvel sine diagnoser af det, han anser som problemer og de løsningsmuligheder, han foreslår. Men han virker relativ ureflekteret om sit eget udgangspunkt. Han vil gerne være med til sikre, at der ikke etableres et 'os' over for et 'dem', men det gør han faktisk hele tiden selv. Når han eksempelvis skriver: "De færreste opfatter det som et problem, at der går børn fra blokkene, hvor flere er arbejdsløse, eller at der er kammerater i klassen fra familier, der er indvandret." Her er der ikke et fælles vi - og sådan er det hele vejen gennem bogen. 'De andre' er eksempelvis de, der beskrives som socioøkonomisk fattige og kulturelt anderledes.

En anden udfordring for Joel i forhold til 'vi'-oplevelsen er, at han på den ene side, lægger op til, at skoler skal være diverse, men samtidig lægger han vægt på, at de skal afspejle lokalsamfundet. Men når lokalsamfundet ikke besidder denne diversitet, så giver det en udfordring, der ikke umiddelbart kan løses i skolen. Især i områder, hvor der bor mange med anden etnisk baggrund, vil Joel faktisk ikke have, at skolen skal afspejle lokalsamfundet. Her er det lokalsamfundet, der bliver opfattet som et problem for Joel.

Det viser sig også i hans opfattelse af, hvad etnicitet er for en størrelse, og hvad det betyder at være dansk. Man bliver 'dansk' ved at indoptage nogle bestemte værdier, der er danske. Her knytter Joel an til en forestilling om en særlig danskhed, der er bundet i en opfattelse af folket - det er altså Grundtvigs danskhed, der er definerende for, hvornår 'man' er dansk. Det vi skal redde, inden det er for sent, er den danske samfundsmodel, som bygger på ligestilling, flexicurity og enhedsskolen, der udgør hverdagslivets bindemiddel "eller det man i gamle dage ville kalde folkesjæl". Det store 'vi' i Joels fremstilling er et værdifællesskab - og ikke et fællesskab, hvor der er plads til forskellige værdier.

Joel har skrevet en god og interessant debatbog, der peger på nogle åbenlyse udfordringer med en samfundsmæssig polarisering, der smitter af på folkeskolens elevsammensætning. Han er især optaget af, hvordan man kan løse denne udfordring skolepolitisk, selvom mange af de udfordringer, han oplister, tydeligvis grunder i sociale forhold, hvilket også fremgår af bogen, der som sagt får mange nuancer frem. På trods af nuanceringer så forfalder Joel dog også til forsimplinger og generaliseringer, som han selv advarer imod.

Bogen er et vigtigt indlæg i skoledebatten og indgår tydeligvis også i en socialdemokratisk værdikamp, hvor der er en udtalt ønske om at finde tilbage til et mere homogent samfund, hvor højnelse af arbejderklassens kultur var et værdigt og fremtidsrettet projekt.

HVIS DU KUN
SKAL FØLGE
MED ÉT STED